

OSMANLI'DA TABABETDE SÜLÜK KULLANIMI

Geçtiğimiz günlerde okuduğum bir belgede zehirlenen bir hastanın tedavisi için hastanın makatına sülük yapıştırıldığını okuduğumda, bu tedavi şeklinin lokal bir tercih mi yoksa yaygın bir kullanım alanı olan teknik mi olduğunu araştırmaya karar verdim.

Osmanlı Arşivine gittiğimde bu konuda başka belge var mı diye baktım. Arşiv araştırma salonundaki bilgisayara “sülük” yazarak aradığımda yüzlerce belge bulunduğu ekranda görüldü. Doğrusunu söylemek gerekirse şaşırđım. Şaşkınlığının nedeni Osmanlı döneminde sülükle tedavinin çok yaygın olduğunu anlamak ve en önemlisi de sülük temini konusunda yabancıların çok ilgili olmasıydı.

Sülükle tedavi uygulaması binlerce yıl önceye uzansa da günümüzde ülkemizdeki kullanımı eskiden olduğu kadar yaygın değildir. Avrupa'daki kimyasal ilaç endüstrisinin gelişmesiyle sentetik ve kimyasal ilaçlar dünya genelinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu şekilde ilaç kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte binlerce yıllık geçmişı olan geleneksel yöntemler ilkel kabul edilerek terkedilmiş veya terke zorlanmıştır.

Ancak Avrupa'da bu konuda enstitüler kurulmuş olduğu ve günümüz teknolojisinden de faydalanılarak sülüğün anatomik yapısı ve insan vücudundan pis kanı emerken ne yaptığı, yani ne gibi katkısı olduğu ciddi olarak araştırılmaktadır. Bununla birlikte sülüğün insan vücudundaki pis kanı emerken kendisinde bulunan bir takım enzimleri de insan vücuduna akarak kan dolaşımını rahatlatığı da anlaşılmış bulunmaktadır.

Bu konuyu anlayabilmek için örnekleme olarak birkaç belge alınmış ve okunmuştur. Okunan belgeler tek tek yorumlanarak konuya açıklık getirilmeye çalışılacaktır.

Konuyu araştırmama sebep olan belgenin çözümü aşağıda verilmiştir. Buna göre Napolili olan ve kendisini doktor olarak tanıtan kişi Alaplı'ya gelmiş ve kaza müdürü hasta olduğu için ona müdahalede bulunmuştur. Kendine ilaç diye içirdiği şeyler hastanın daha kötüleşmesine neden olunca bir başkasını,

akabinde bir başkasını daha içirmiş bu şekilde 4 ilacı peşpeşe hastaya vererek onun zehirlenmesine neden olmuştur. Hastanın yanında olan ve durumun daha da kötüleştiğini gören yakınları hastanın zehirlenmesinin önüne geçebilmek için makatına sülük yapıştırarak pis kanın çekilmesine çalışmışlar ise de zehirlenmenin ağırlığı nedeniyle hastanın vefat etmesinin önüne geçilememiştir.

İncelenen ilk belge 1840 tarihlidir ve Sülük avlanmasının kurallarının düzenlenmesiyle ilgidir. Belgede sülük yaşamının devamlılığı için yapılması gerekenler sıralandıktan sonra, sülüklerin hastahanelere de satılabileceğinin belirtilmiş olması en dikkat çeken ifadedir.

1844 tarihli ikinci belgede Rusyalı ve Kazak taifesinden olduklarını söyleyen sekizyüz kadar şahsın Selanik havalisinde sülük avı yaptıklarının belirtilmiş olması sülük avcılığının ne kadar büyük bir sektör olduğunu da göstermektedir.

1844 tarihli diğer belgede de Hüdavendigâr (Bursa) eyaletinde bulunan göl ve derelerden kimseye sülük avlattırılmaması avlayanların sülüklerinin de ellerinden alınması talimatı verilmiştir.

1850 tarihli belgeden ise Osmanlı Devleti'nin göllerinden sülük çalınmasına mani olmak için bir layiha yayınlandığı ve bunun için ciddi çaba sarfedildiği anlaşılmaktadır. Bununla beraber sülük ticaretiyle uğraşan ecnebi tüccarların sülük yetiştirmek için havuz yapmalarında bir mahzur olmadığı belirtilmiştir. Bunun diğer anlamı doğal ortama dokunmayın ama kendiniz oluşturacağınız yapay ortamlarda üretim yapabilirsinizdir.

1855 tarihli belgede Amasya'da sülük avının Anastaş'a ihale olunduğu belirtilmiştir. Bununla bir anlamda alınan vergi karşılığı tekel oluşturulmuştur.

1861 tarihinde Balıkesir'den aldığı sülükleri, İstanbul'a götürmekte olan Hacı Mehmet'ni önu Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinde gümrük memurları tarafından kesilmiş ve kendisinden tarifeye aykırı olarak fazla gümrük vergisi istenmiştir. Hacı Mehmet bu vergiyi ödeyemeyince sülüklerine el konulmuştur. Bunun üzerine Hacı Mehmet bazı şahıslardan şikâyetçi olarak davacı olduğu şahısların İstanbul'a yollanmalarını ve karşılıklı olarak davalarının görülmesini istemiştir.

1901 tarihli son belge ise doğrudan doğruya sülük tedavisiyle ilgisi olmamakla birlikte yine sülük bahsinin geçtiği bir belgedir. Bu belgede İstanbul'da bulunan Kayışdağı Menba Suyu'nun derbendinde sülük görüldüğünden derbendin hıfzıssıhhaya uygun olarak yeniden inşa edilmesi istenilmiştir. Orada yaşanan durum böyle olunca sülük oluşun menbanın suyunun içilmesi sakıncalı bulunmuştur. Ancak geçimini su satarak sağlayan sakaların suyu süzerek aldıkları belirtilmiştir. Belediye Başkanlığına (Şehremanetine) yazılan yazı ile konuyla ilgilenilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması istenilmiştir.

İncelenen belgeleri hep birlikte yorumladığımız zaman ortaya çıkan sonuç şudur ki; 19. Yüzyılda bütün Osmanlı ülkesinde sülük avlanmakta ve hastahaneler dahil olmak üzere geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Ne tür tedavilerde kullanıldığı, hangi hastalıkları iyi ettiği veya tedavi ettiğine inanıldığı ayrı bir husustur. Ancak günümüzde pek kullanılmasa da bir dönem yaygın olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Belgelerin okunmasındaki katkılarından dolayı Osmanlıca Tarih Edebiyat Grubu üyelerinden Hüseyin Dağ, Zafer Şık, Mehmet Kahramanoğlu, Aşiyân sahaf Etem Çoşkun, Mustafa Demirel, Vedat Yılmaz, Ahmet Gülenç, Ömer faruk Gedik, Abdullah Ertürk, Haydar Egesel, Tüncay Bayır, Süleyman Köse, Sazende Uz, Arzu Selvi, Mahire Yazar Kiremitçi ve Şule İyigönül Atasagun'a çok teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Murat Dursun Tosun

muratsuntosun@wordpress.com

Arşiv Fon Kodu: A.}MKT.UM.. Dosya No: 223, Gömlek No: 49, Tarihi: 27 (Ca) Cemaziye'l-evvel 1272 (4 Şubat 1856), Konusu: Alaplı Müdürü Ömer Bey'in vefatına sebep olan Napoli tebaasından hekim Karmalo Malyano'nun yakalanıp gönderildiği.

Hû

Rabbimiz Te'ala ve Tagaddes Hazretlerinin ömr ve ikbal cenab-ı şâhâneyi ruz-i efun buyursun Bolu kaim-makamlığı dahilinde kain Alaplı kazası müdiri Hacı Ömer Bey'e Napoli devleti tebaasından Karmalo Malyano nam hekim bi'l-münasebe oraya gelüb bir nevi' şerbet nuş ettirdiği (içirdiği) anda mir-i muma-ileyh vefat etmiş ve şerbet-i mezkûre müteallik olduğu müteveffa-yı muma-ileyhin cenazesinden anlaşıldığı ve hekim-i merkûm derhal firar etmiş ise de mahallinden der-dest olunup tevkif kılındığı kaza-i mezbur meclisinden ba-mazbata inha ve iş'ar olunmakdan naşi şu halin hakikati oraca bi'l-etraf tahkik ve tedkik olunarak tekrar ba-mazbata iş'ar ile beraber li-ecli'l-istintak hekim-i merkûmun Bolu'ya gönderilmesi hususu meclis-i mezbur ile hemcivar bulunan Ereğli kazası müdiri fütüvvetlü efendi bendelerine yazılmış olduğundan ol-vechile hekim-i merkûmun irsaliyle beraber muma-ileyh Ereğli müdiri bendeleriyle Alaplı meclisinden tevarüd eden inha ve mazbata meallerinde hekim-i merkûm mah-ı halin sekizinci Cumaertesı günü saat on kararlarında sol(u)can inzaliçün müteveffa-yı muma-ileyhe bir nevi ilaç vermiş ve iki üç saat mürurunda (geçince) taam ettirildikten (yemek yedirildikten) sonra **makadına dahi otuzdan müteceviz sülük yapıştırılmış** ve akşam yine bir mikdar taam (yemek) verilip saat birde İngiliz tuzu diyerek bir şerbet içirüb ve artığını der-akab (heman) dökmüş ve o halde müteveffa-yı muma-ileyh de bir fenalık ve kasyan zuhur ederek vafir (uzun) müddet uğraşub hekim-i merkûm dahi ilacını kesdirmeğe çabalamış ise de bir çare edemediğinden gece saat altı sularında şerbet-i mezkûru kesdirmek için bir ilaç daha vermiş el-hasıl bir günde dört dürlü ilaç bir araya geldiğinden ol-gece muma-ileyh tebdil-i can-ı müstear eylediği dairesi halkıyla orada misafir bulunan Akşehirli Molla Ahmed ve Devrekli Mustafa usta naman kimesneler tarafından görülmüş ve hekim-i merkûm-ı muma-ileyhin ol-suretle olan vefatını gördüğü

gibi karara firar idüb ba'dehu (sonradan) der-dest olunmuş (yakalanmış) olduğu ve kazaya vech-i meşruh üzere (açıklanan tarzda) olduğunu hekim-i merkûm dahi tamamıyla i'tiraf ve tasdik ettiği beyan ve inha kılınmış olmasına ve hekim-i merkûm meclis-i bendegânemize dahi celb ile keyfiyet ve yedinde bulunması lazım gelen ve diploma ta'bir olunan sened kendisinde bulunup bulunmadığı su'al olundukda zuhurat-ı mezkûrenin cümlesini beyan ve ikrar idüb nezdinde olmadığını ifade etmiş ve fakat mir-i muma-ileyhin vefatını gördüğü gibi firar ettiğini inkâr eylemiş olduğundan gerçi şu halde müteveffay-ı muma-ileyhanın veresesinin ihzarlarıyla muhakemelerinin icrası lazımeden bulunmuş ise de bu tarafda zikr olunan dörd nevi ilacın biraraya gelmesi sehm hükmünü icra idüb etmeyeceğini bilmeyecek hekim olmadığından başka hekim-i merkûm dahi layıkıyla Türkçe bilmediğinden ve devleti tarafından ise bir gûna konsolosu veyahud lisanını bilür bir tercüman bulunmadığından mahkeme-i mezkûrun icrası mümkün olamayacağına ve şu husus şâyân-ı dikkat-i mevaddan bulunduğu mebni hekim-i merkûm hâk-i pâ-y-i meal-i arâ-yı vekâlet-penâhilerine i'zama (yollanmaya) cür'et olunmuş olmağla icabının icrası menut-ı emr ü iradeleri bulunmuştur. Ol-babda emr ü ferman hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fi 23 Ca Sene (12)72 (31 Mart 1856)

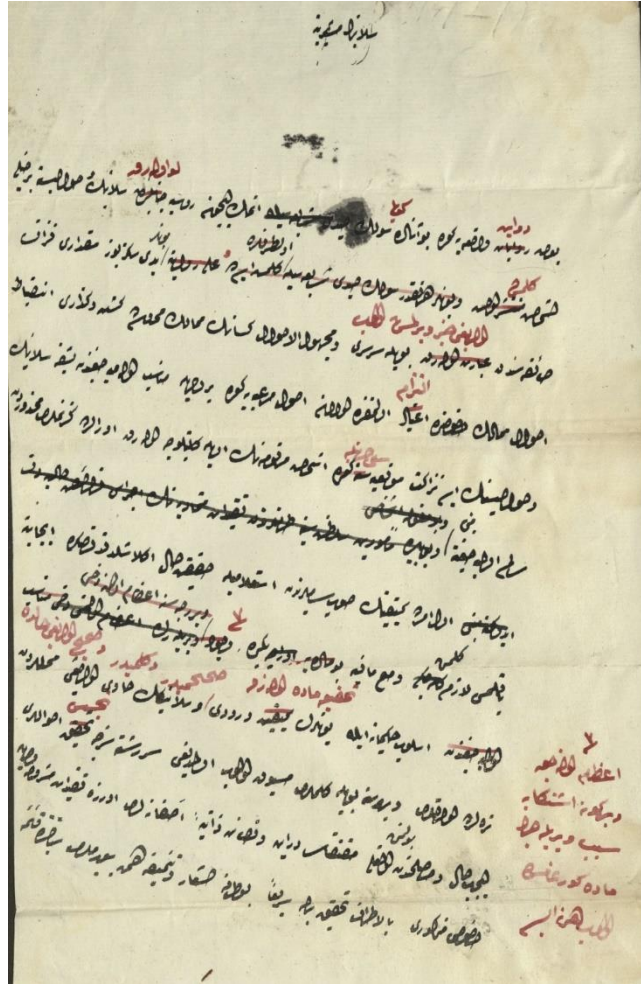
Bende Kaim-makam-ı Liva Bolu Mehmed Nebil

Arşiv Fon Kodu: HAT, Dosya No: 1424, Gömlek No: 58282, Tarihi: 20 (M) Muharrem 1256 (24 Mart 1840), Konusu: Göl ve derelerde avlanacak sülük ile sülük avlayanların hukukunun muhafazası.

mahallerinde istihdam eyleyecekleri amelenin ücret-i yevmiyelerini tamamen ita ve bu yüzden hilaf-ı rıza-yı âli bir kimseye cevri teaddi vukua getirilmemesine takayyüd ve itina olunmak (dikkatlice çalışmak) üzere tenbihat-ı lazımenin icrasıyla varaka-i merkûmede beyan olunduğu vechile tesviyesi ve bend-i sanide gösterilen mahall **sülûkleri dahi hastahanelere ve saireye fûruht olunmak (satılmak) üzere icabına bakılması münasib olacağı beyne'l-huzzâr (hazır bulunanlar tarafından) tezekkür ve tensib olunmuş (görüşülmüş ve uygun bulunmuş)** ve varaka-i merkûme manzur-ı âli buyrulmak için irsal-i su-yi valaları kılınmış olmağla muvafık-ı irade-i seniyye-i şâhâne buyrulur ise hususat-ı merkûmenin ber-minval-i meşruh icra-yı iktizası ticaret nazırı devletlü Fethi Paşa Hazretlerine havale olunacağı.

Arşiv Fon Kodu: A.}DVN.MHM. Dosya No: 1 22, Gömlek No: 1, Tarihi: 14 (M) Muharrem 1260 (4 Şubat 1844), Konusu: Rusyalı ve Kazak taifesinden olduklarını söyleyen sekizyüz kadar şahsın Selanik havalisinde sülûk avı yaptıklarına ve bunlar hakkında geniş bilgi edinilmesine dair Selanik müşirine kaime.

Selanik Müşirine

Bazı rivayet-i vakıya göre bu esnada güya sülûk sayd etmek için Rusyalı olarak Selanik havalisine bir hayli eşhas gelmiş bunlar yedi sekiz yüz mikdarı Kazak taifesinden olduğu haber verilmiş olup böyle serseri ve mechulü'l-ahval kesianın memâlik-i mahrusada geşd ü güzârı (gezip dolaşmaları) inkıyat-ı

ahval-i memâlik (memleketin durumuna uymaları) hususunda iltizam (gerekli) olunmakta olunan usul-i mer'iyeye (geçerli usule) göre bir-vechile münasib olamayacağından başka Selanik ve havalisinin ise nezaket-i mevkiyesi vechile eşhas-ı merkûmenin öyle külliye üzere olarak oralarda gezinmeleri mahzurdan salim olmayacağına mebni evvel emirde keyfiyetin savb-ı samilerinden istilamıyla hakikat-i hal anlaşıldıktan sonra icabına bakılması lazım gelmiş ve mamafih bu kere izam olunacak ve bir gûna iştikaye (şikâyete) sebep verilecek madde görünmemiş olup her ne ise uslub-ı hakimane ile bunların tahkik-i madde olunarak vürudu sahih midir değil midir ve sahih (doğru) olduğu halde ve Selanik'in havi olduğu mahallerden nerelerde oldukları ve beher sene böyle gelmeleri mesbuk (uygun) olup olmadığı olmadığı ser-rişte-i tecessüs ahvalleri (durumları gizlice araştırılarak ipucu bulunması) icab-ı hal ve maslahatdan bulunmuş olmağla muktezası dirayet ve fetanet-i zatiye-i asafaneleri üzere takayyüdat-ı meşruha (meşru çalışma) ve cihet-i husus-ı mezkûru bi'l-etraf tahkik birle serian bu tarafa iş'ar ve tenmike (yazılmasına) himmet buyurmaları siyakında kaimme.

Arşiv Fon Kodu: C..SH.. Dosya No: 24, Gömlek No: 1191, Tarihi: 29 (Ra) Rebiü'l-evvel 1260 (10 Nisan 1844), Konusu: Hüdavendigâr eyaletinde vaki göl ve derelerden kimseye sülük sayd ettirilmemesi (avlanması) ve sayd edenlerden (avlayanlardan) miri namına zabt edilmesi. g.tt.

فیل عالیجناب معروضہ چکر کیلئے لکھی

خداوندی، ابانغ واقع کولہ و درلودہ کون مفرم سبھی نایدو دمی و کون سا زلیہ بردانہ سلوک صد ایہ بیلوس و مدیہ
اولہ فدی حالہ جانب میری اجمیہ فیہ اوس واقع اولہ امر و اشارہ سیدی مقضائے اولہ فیہ بیا، کیفیت طرف
چاکرینہ اقضائے مملکہ خیر و نیہ اولہ فیہ مقبوجہ فیل سبیلہ اشارہ فمندی ارضی بودی نام فدی ایہ مقضائے
سلوک صدیہ جبارہ ابرک بین اولہ، رخصت تدرک سی اسفہ موافقہ اولہ فیہ، یاغ لبغ نہ بودی دہم مقضای
سلوک ابد مرسس کلک میری بنک باغہ جانب بنک، کورنہ و مرسوم لہ الاستفادہ اولہ و سلوک صدیہ
جبارنی افارہ ابدیکنہ بانغ اولہ اولہ و مقضای سلوک جانب میریہ فیہ و کدوی حبس و توقیعہ و صدیہ مرسس ابرک
شہ سبھی فاقہ نصیم فلسفہ اولہ مقضای مرسوم مقضای مرفوعہ معاندہ اولہ اقضائے ایہ ایہ کیفیت صدیہ بنک استغاری
بانغ امر و زمانہ چکر صدیہ اولہ، ملاح

Hû
Hâk-i pâ-y-i âliyelerine ma'ruz-i çaker-i keminelidir ki,

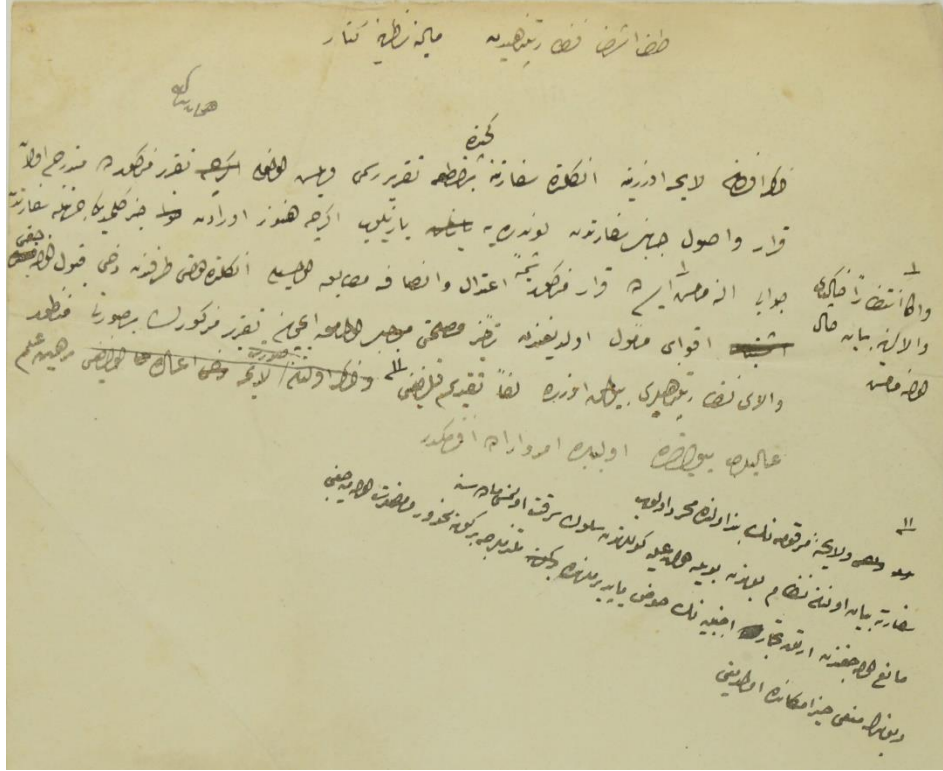
Hüdavendigâr eyaletinde vaki göl ve derelerden gümrük mültezim-i sabıkı Haydu zimmiye ve gerek sairlerine bir dane sülük sayd ettirilmemesi (avlattırılmaması) ve sayd etmiş oldukları halde canib-i miri için zabt olunması vaki olan emr ü iş'ar-ı samileri muktezasından olduğuna binaen keyfiyet taraf-ı çakeriden iktiza eden mahallere tahrir ve tenbih olunduğu mukaddemce hâk-i pâ-y-i samilerine iş'ar kılınmışdı. İzmidli Yorgi nam zimmi İznik kazasında sülük saydına (avına) cesaret ederek yedinde (kendisinde) olan ruhsat-ı mezkûresi ismine muvafık (kendi adına) olmadığından yanında bulunan yüz yirmi dirhem mikdarı sülük ile mersumu Gemlik müdiri bendeleri başka canib-i bendegiye göndermiş. Ve mersum lede'l-istintak (sorgulandığında) ol-vechile sülük saydına (avına) cesaretini ikrar eylediğinden yanında olan ol-mikdar sülük canib-i miri için zabt ve kendisi habs ve tevkif ve müdir-i muma-ileyhin şukkası dahi leffen (ekde) takdim kılınmış olmakla mersumun hakkında ne vechile muamele olunmak iktiza

ider ise keyfiyetin savb-ı bendeye iş'arı babında emr ü ferman hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fi 20 (Ra) Rebiü'l-evvel (12)60 (9 Nisan 1844)

Arşiv Fon Kodu: HR.MKT. Dosya No: 37, Gömlek No: 50, Tarihi: 21 (Z) Zilhicce 1266 (28 Ekim 1850), Konusu: Osmanlı Devleti'nin göllerinden sülük çalınmasına mani olmak için bir layiha yayınlandığı ve Ecnebi tüccarların bunun için havuz yapmalarında bir mahzur olmadığı.

Taraf-ı eşref-i nezâret-penâhiden maliye nezâretine kenar

Kenar olunan layiha üzerine İngiltere sefaretine geçende bir kıt'a takrir-i resmi verilmiş olmağla takrir-i mezkûrda münderiç olan karar ve usul canib-i sefaretten Londra'ya yazılıb eğerci henüz oradan haber gelmediği cihetle sefaretten cevabı alınamamış ve intizaren vâlâlarına beyan-ı hal olunamamış ise de karar-ı mezkûr şime-i i'tidal ve insafa mutabık olmasıyla İngiltere devleti tarafından dahi kabul olunacağı akva-yı me'mul olduğundan te'hir-i maslahatı muceb olmamak için takrir-i mezkûrun bir sureti mezkûr vâlâ-yı nezâret-penâhileri buyrulmak üzere leffen takdim kılındığı ve layiha-i merkûmenin bend-i evvelinde muharrer olub sefarete beyan olunan nizam bundan böyle devlet-i aliyyeye gönderilen sülük sirkat olunması maddesine mani olacağından artık tüccar-ı ecnebiyyenin (ecnebi tüccarların) havuz yaptırımlarında mültezimlerce bir gûna mahzur ve mazarrat olunamayacağı ve bunun men'i ceza ahkâmında olmadığı rehin-i ilm-i aliyyeleri buyruldukda ol-babda emr ü irade efendimindir.

Arşiv Fon Kodu: A.}MKT.UM.. Dosya No: 197, Gömlek No: 32, Tarihi: 13 (N) Ramazan 1271 (30 Mayıs 1855), Konusu: Amasya'da sülük avının Anastaş'a ihale olunduğu.

ایسے نفعیہ ابدیہ و صبار و ضارہ فاعلمیہ
ایسے نفعیہ سولہ صبیحہ خندہ ابدیہ انفسی عیونہ تفرہ ابدیہ اھالہ استندانہ و نفعیہ
ارادہ نفعیہ سولہ صبیحہ ابدیہ اوزایہ جھندہ و زمانہ ضبطک مردندہ ناشی صبیحہ مذکورہ نفع
مردوم فہندہ ضبط ایندیسی فصوصک فہندہ بلدیسی مالیکہ ناظری فصوصک فہندہ فہندہ بائذکہ افادہ نفعیہ
ویندورہ جھیندولہ ویندورہ نفعیہ اولیٰ اولیٰ ایجابک اجندہ لھتہ ابدیہ نفعیہ

Amasya Mutasarrıfıyla Aydın ve Saruhan Kaim-makamlarına

Amasya sancağının sülük saydiyesi (avcılığı) Anastaş uhdesinde takarrür ederek (kararlaştırılarak) ihalesi istizan olunmuş (izin istemiş) ise de irade-i seniyyesi sünuhuyla emr ü şerifinin itası biraz uzayacağından ve zaman zabtının (belirlenen zamanın) mürurundan (geçmesinden) naşı saydiye-i mezkûrenin (bahsedilen sülük avcılığının) merkûm tarafından zabt ettirilmesi hususunun tarafınıza bildirilmesi maliye nazırı devletlü paşa hazretleri tarafından ba-tezkere ifade olunmuş ve bu suret Meclis-i Vâlâ'da dahi tezekkür kılınmış (görüşülmüş) olmağla ol-vechile icabının icrasına himmet eylemeniz siyakında şukka.

Arşiv Fon Kodud: A.}MKT.UM.. Dosya No: 516, Gömlek No: 81, Tarihi: 3 (Ca) Cemaziye'l-evvel 1278 (6 Aralık 1861), Konusu: Balıkesir'den aldığı sülüğü, Dersaadet'e götürmekte olan Hacı Mehmed'den tarifeye aykırı gümrük vergisi istendiğinden nizamına göre icrası.

بنا حضرتان حسیب و حسن

حاجی محمد تقی، بوی غرضاً، بالیکسیر، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 انچه ابواجیه نفا سه با باره نسه بوی غرضاً، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 رسم کرک طلبه نکره، سوکره نونف، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 بو طرفه احوک ی خصوصی، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 نکره با دی ابار، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 و نکره سه نونف، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور

Biga Mutasarrıfı Hasan Paşa Hazretlerine

Hacı Mehmed'in takdim eylediği arzualde alikesirinde mübayaa etmiş olduğu yirmi bin kıyye sülügü Der-saadet'e götürür iken Ayvacık kazasında Papazlık karyesinde bulunan gümrük memuru muğayir-i tarife yüz elli kuruş resim-i gümrük talebiyle tevkif etmiş olduğundan bahisle bunların irsali ve muhalefet ettiği halde bera-yı muhakeme memur-ı muma-ileyhin bu tarafa ihzarı hususu istid'a olunmuş olmağla hakikat-i keyfiyet ne-cihetle ise bi't-tahkik usul-i nizamına tevfikan ve tarifesine tatbiken icabının icrasıyla keyfiyetin iş'arı hususuna himmet eylemeleri siyakında şukka.

مردود چارخه و بوم
 بالیکسیر، بوی غرضاً، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 و نکره سه نونف، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 رسم کرک طلبه نکره، سوکره نونف، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 بو طرفه احوک ی خصوصی، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 نکره با دی ابار، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور
 و نکره سه نونف، انچه اولدی بکری به ذمه احوک و یعدا نکونور

OSMANLI ARŞIVI
 A.1 MKT.UM
 576.81.2

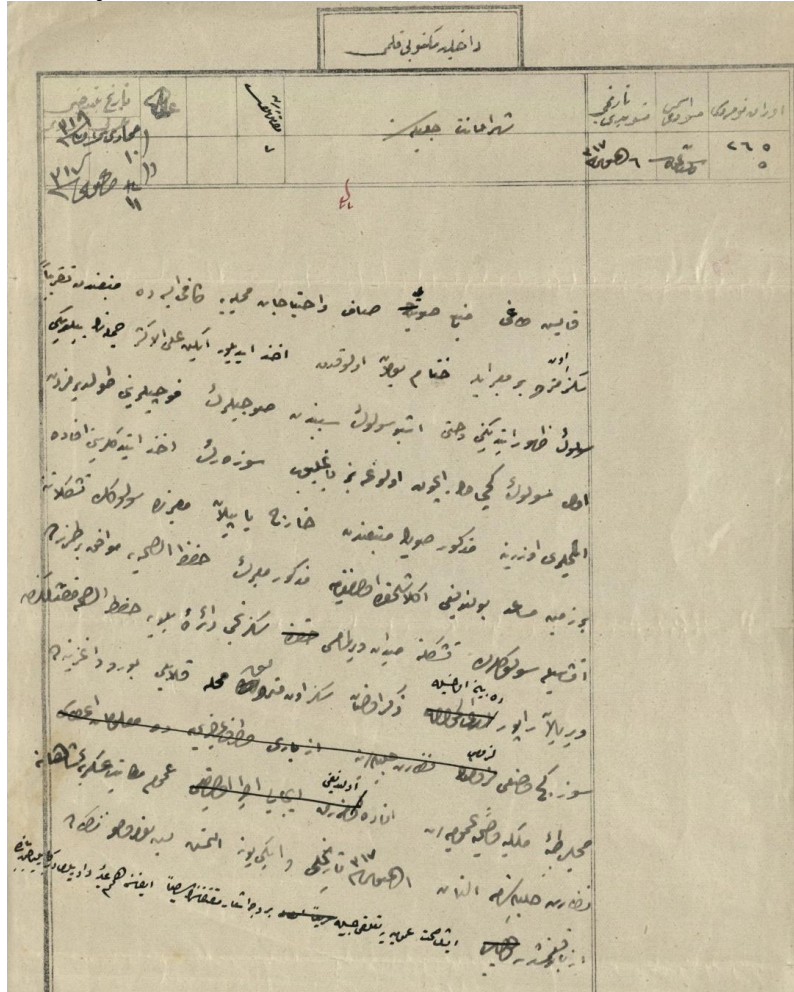
Ma'ruz-i çeker-i kemineleridir ki,

Balıkesiri'de mübayaa olunan yirmi beş vakıyye (dörtüz dirhemlik tartı) sülükleri li-ecli't-ticare Der-saadet'e getirmek üzere Kal'a-yı Sultaniye'ye gelür iken Ayvacık kazasında Papazlık karyesinde gümrük memuru çevirmiş ve bila-tarife (tarifeye aykırı olarak) yediyüz kuruş rusumat-ı gümrük mutalebe etmiş

(gümrük vergisi talep etmiş) ve tarifesini ibrâz ve irâet edememiş olduğundan bunun üzerine mezkûr sülûkleri gümrükçü-i muma-ileyh tevkif etmiş ve iki mahdan beri çakerileri hasta hal olub mağdur olduğuma ve şayan-ı inayet ve merhamet olduğuma ve bin kuruşdan müteceviz borca düçar ve griftar olduğuma ve papazlık karyesi gümrük memuru iki nefer okur tayin ve Der-saadet'e gelmemek üzere yoldan çevirmek üzere icbar etmiş (zorlamış) ve Edremid müdiri tarafından salıvirmeyüb ne hal ise bu kulları bu tarafa geldiğime ve mezkûr sülûkler elan Papazlık karyesinde gümrükçü yedinde kaldığına binaen bahru'l-eltâf-ı aliyyelerinden mercûdur ki zikr olunan yirmi beş vakiyye sülûkleri aynen bu tarafa götürülmesine ve muhalefet olunur ise gümrükçü-i muma-ileyhin li-ecli't-terafu Der-saadet'e ihzarı (yüzleşmek üzere İstanbul'da hazır bulundurulması) ve muhakememizin (yargılamamızın) bu tarafda icrası hususuna dair Biga sancağı mutasarrıflığına hitaben bir kıt'a emir-name-i sami-i hazret-i vekâlet-penâhileri tastir ve ihsânı hususuna müsaade-i aliyyeleri erzân (münasip) buyrulmak babında emr ü ferman hazret-i veliyyü'l-emrindir.

**Fi 3 Cemaziye'l-ahir Sene (12)78 (6 Aralık 1861)
Bende Trabluslu Hacı Mehmed Kulları**

Arşiv Fon Kodu: DH.MKT. Dosya No: 2525, Gömlek No: 134, Tarihi: 10 (Ca) 1319 (25 Ağustos 1901), Konusu: Kayışdağı Menba Suyu'nun derbendinde sülûk zuhur ettiğinden derbendin hıfzıssıhhaya uygun olarak yeniden inşa edilmesi.

Dahiliye Mektûbî Kalemi**Şehremaneti Celilesine****Fi 10 (Ca) Cemaziye'l-evvel Sene 1319 ve fi 11 Eylül Sene (1)317 (25 Ağustos 1901)**

Kayışdağı menba suyu saf ve ihtiyacat-ı mahalliyeye (mahalli ihtiyaca) kâfi ise de menba'ından takriben sekiz on metru bir ma'ber (geçit) ile hitam (son) bulan olukdan ahz edilür (su alınır) iken ale'l-ekser cümlelerin bildiği sülük zuhur ettiğini ve hatta işbu sülük sebebinden sucuların fuçularını doldurmazdan evvel sülük geçmemek için oluğa bez bağlayub süzerek ahz eylediklerini (suyu aldıklarını) ifade eylemeleri üzerine mezkûr suyun menba'ından hariç yapılan ma'berin sülügün teşekkülatına (oluşmasına) bir zemin-i müsaid (uygun yer) bulunduğu anlaşılmaqda olduğundan mezkûr ma'berin (geçitin) hıfz-ı sıhhaya muvafık (sıhhatin korunmasına uygun) bir tarzda inşasıyla su (bu) sülüklerin teşekkülüne (oluşmasına) meydan verilmemesi sekizinci daire-i belediye hıfz-ı sıhha müfettişliğinden verilen raporda beyan olunmasıyla zikr olunan sekiz on metrelik mahalle kalaylı boru ve ağzına da süzgeç vaz'ı lüzumu meclis tıbbiye-i mülkiye ve sıhhiye-i umumiyyeden ifade olunduğu umum mekâtib-i askeriye-i şâhâne nezaret-i celilesinden alınan 1 Eylül Sene (1)317 (14 Eylül 1901) tarihli ve iki yüz altmış beş numarolu tezkirede izbâr kılınmışdır. İşin sıhhat-i umumiyyeye talluku hasebiyle ber-vech-i iş'ar muktezasının serian ifasına himem-i aliyye-i daverileri derkâr buyrulmak babında.